

Problém

Když se nám naskytne při plnění nějakého úkolu nenadálá nesnáz, říkáme často: „Máme problém.“ Takový výraz považujeme za zcela srozumitelný, ale věnujeme-li mu větší pozornost, dostáváme se do jistých potíží – tedy „máme problém“. Jak můžeme mít problém s problémem? Začneme prvním krokem: vyskytla se nesnáz, takže „máme problém“. To znamená, že nejde jen o to, že se vyskytla nesnáz (i to však musíme podrobit bližšímu zkoumání, co to vlastně znamená, že se „vyskytla nesnáz“), ale my jsme si toho všimli, uvědomili jsme si to, takže problém, který teď „máme“, je také něco, co jsme si uvědomili. Uvědomit si problém (ostatně již onu nesnáz) ovšem předpokládá, že tu problém „jest“, ještě než jsme si ho stačili uvědomit. Je třeba si tedy položit otázku, co si vlastně uvědomujeme, když si uvědomujeme problém? Naše „vědomí problému“ se musí vztahovat k něčemu, co není součástí tohoto našeho vědomí, a to je ten problém. Tak se zdá, jako by „problém“ měl jakousi „objektivitu“. Tato objektivita má nicméně velmi zvláštní charakter, že totiž není na nás zcela nezávislá. A to platí již o svrchu zmíněné „nesnází“: taková nesnáz je nepochybně skutečná, ale je to naše nesnáz, tj. bez nás a bez naší snahy splnit nějaký úkol nemá žádnou samostatnou „existenci“, není to taková danost jako třeba kámen nebo skála před námi, které sice teď jsou před námi, ale byly by tam, i kdybychom byli někde jinde, anebo kdybychom si jich vůbec nevšímalí. Nesnáz resp. problém však tu žádný není, když tu nejsme my nebo když tu není nikdo, pro koho by to právě nesnází bylo nebo pro koho by to byl problém. Nu, a takové skutečnosti, které mají svou jakousi „objektivitu“, ale kterých by nebylo bez nás (resp. bez nějakého subjektu), známe obvykle jako své výkony, činy, akce či aktivity. V akci, v činu je vždycky něco, co je spjato s věcmi na nás nezávislými, ale vždy je tam také něco, co by nebylo bez nás, na čem jsme se naopak museli aktivně podílet.

(Písek, 030504-1.)